

TAX POLICY JOURNAL

Tax Policy Bureau, Fiscal Policy office

Edition 2, Volume 14, March 2020

อากรการฆ่าสัตว์

ประวัติความเป็นมา

ในสมัยก่อนประเทศไทยเกิดภาวะขาดแคลนเนื้อสัตว์ ทำให้ราคาเนื้อสัตว์ปรับตัวสูงขึ้น อีกทั้งยังขาดมาตรฐานการควบคุม และขาดการตรวจสอบสุขอนามัยในกระบวนการฆ่าสัตว์ ส่งผลให้เกิดความไม่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค ดังนั้น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงได้จัดทำพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างระบบควบคุมตรวจสอบคุณภาพในกระบวนการฆ่าสัตว์และการขนส่งเนื้อสัตว์ และเพื่อสร้างความปลอดภัยด้านอาหารเป็นการคุ้มครองผู้บริโภคให้ได้บริโภคเนื้อสัตว์ที่ถูกสุขอนามัย ต่อมาได้รับการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เข้ากับสภาพปัจจุบันของประเทศไทย จึงเป็นที่มาของพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๙ (พระราชบัญญัติฯ)

ทำไมต้องมีการจัดเก็บอากรการฆ่าสัตว์

เนื่องจากรัฐบาลเห็นสมควรกำหนดการควบคุม และตรวจสอบมาตรฐานของโรงฆ่าสัตว์และการจำหน่ายเนื้อสัตว์ รวมถึงการที่ประเทศไทยเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลก (WTO) และต้องปฏิบัติตามข้อตกลงของ WTO เกี่ยวกับมาตรฐานผลิตภัณฑ์เกษตร รัฐบาลจึงได้ยกร่างพระราชบัญญัตินี้ขึ้น มา ซึ่งกำหนดให้มีการจัดเก็บอากรการฆ่าสัตว์ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการควบคุมปริมาณและคุณภาพของการฆ่าสัตว์ และจำหน่ายเนื้อสัตว์ เพื่อให้ประชาชนได้รับความปลอดภัยในการบริโภคเนื้อสัตว์ตามพระราชบัญญัตินี้

อากรการฆ่าสัตว์คืออะไร

อากรการฆ่าสัตว์คือภาษีที่จัดเก็บจากผู้ประกอบกิจการฆ่าสัตว์ โดยกำหนดให้ชำระภาษีผ่านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ทั้งนี้ ชนิดสัตว์ที่ต้องเสียอากรการฆ่าสัตว์ ได้แก่ โค กระบือ สุกร นกกระทาไก่เทศ แพะ แกะ ไก่ เป็ด ห่าน และสัตว์อื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวงภายใต้พระราชบัญญัติฯ

ใครมีหน้าที่จัดเก็บภาษี

อปท. มีหน้าที่ในการจัดเก็บอากรการฆ่าสัตว์ และค่าธรรมเนียมการรับรองให้จำหน่ายเนื้อสัตว์ เพื่อเป็นรายได้ และผลประโยชน์ของอปท. ของพื้นที่นั้น ๆ

ใครต้องเป็นผู้เสียภาษี

ผู้ที่ประสงค์จะฆ่าสัตว์เพื่อบริโภคหรือจำหน่าย มีหน้าที่ต้องเสียอากรการฆ่าสัตว์ตาม (มาตรา ๓๑) ของพระราชบัญญัติฯ โดยให้แจ้งชนิด จำนวนสัตว์ แหล่งที่มาของสัตว์ วันเวลาที่ฆ่าสัตว์ และชื่อของโรงฆ่าสัตว์ต่ออปท. หากเป็นการฆ่าสัตว์เพื่อการส่งออก ให้นำหลักฐานเบื้องต้นแจ้งต่ออปท. จากนั้นให้เสียอากรการฆ่าสัตว์ตามอัตราที่พระราชบัญญัติฯ กำหนดไว้ ดังนี้

อัตราการจัดเก็บอากรการฆ่าสัตว์

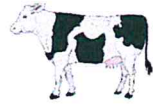

๑.๑) อากรการฆ่าสัตว์

๑.๒) ค่าธรรมเนียมการรับรองให้จำหน่ายเนื้อสัตว์ของสัตว์ที่ตายโดยมิได้ถูกฆ่าหรือฆ่านอกโรงฆ่าสัตว์

ชนิดสัตว์	ตัว	
	จำนวนเงิน	หน่วย
โค	๒๐	บาท
กระบือ	๒๕	บาท
สุกรหรือนกกระทา	๑๕	บาท
สุกรที่มีน้ำหนักต่ำกว่า ๒๒.๕ กิโลกรัม	๑๐	บาท
แพะหรือแกะ	๑๐	บาท
ไก่ เป็ด และห่าน	๒๐	สตางค์
สัตว์อื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง	๒๐	บาท

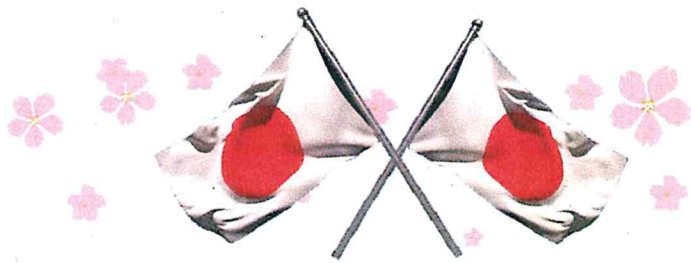
กำหนดวันยกเว้นการฆ่าสัตว์

ทั้งนี้ การฆ่าสัตว์มีการจำกัด ไม่สามารถทำการฆ่าสัตว์ได้ทุกวัน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มีประกาศ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ลงวันที่ ๑๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ เรื่อง กำหนดวันสำคัญและวันที่ต้องหยุดทำการฆ่าสัตว์ ซึ่งมีกำหนดการ ดังนี้

๑. วันโกนหรือก่อนวันพระ ตั้งแต่เวลา ๑๘.๐๐ - ๒๔.๐๐ น.
๒. วันพระ ตั้งแต่เวลา ๐๐.๐๑ - ๒๔.๐๐ น.
๓. วันเข้าพรรษา ตั้งแต่เวลา ๐๐.๐๑ - ๒๔.๐๐ น.
๔. วันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และวันเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ตั้งแต่เวลา ๐๐.๐๑ - ๒๔.๐๐ น.

ในประกาศนี้มีเพียงสัตว์ปีกที่ไม่ได้รับการยกเว้นการฆ่า

กรณีศึกษาอาการการฆ่าสัตว์และโรงฆ่าสัตว์ ในประเทศญี่ปุ่น

ประเทศญี่ปุ่น เป็นอีกหนึ่งประเทศที่มีโครงสร้างการกำกับดูแลการฆ่าสัตว์และโรงฆ่าสัตว์คล้ายคลึงกับประเทศไทย เช่น การเคลื่อนย้ายสัตว์และเนื้อสัตว์ในประเทศได้อย่างเสรี เป็นต้น เว้นแต่เมื่อเกิดโรคระบาดภายในประเทศ ผู้ประกอบการต้องแจ้งให้รัฐบาลทราบเรื่องการเคลื่อนย้ายสัตว์ เพื่อรัฐจะได้บันทึกจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับสัตว์ดังกล่าว จากการศึกษาสรุปได้ว่า ประเทศญี่ปุ่นมีรัฐบาลระดับท้องถิ่นเป็นผู้ควบคุมการฆ่าสัตว์และการจำหน่ายเนื้อสัตว์ ส่วนการฆ่าสัตว์ใหญ่นั้นจะมีสัตวแพทย์ตรวจสอบสุขภาพสัตว์

ก่อนฆ่า รวมถึงมีการตรวจซากสัตว์ก่อนและหลังการปรับแต่งเนื้อสัตว์แล้ว กรณีสัตว์ปีกก็มีกระบวนการเช่นเดียวกับสัตว์ใหญ่ โดยเริ่มแรกให้สัตวแพทย์ทำการตรวจสัตว์ปีกก่อนฆ่า และภายหลังจากนำอวัยวะภายในออกจากซาก อย่างไรก็ตาม สำหรับกรณีโรงฆ่าสัตว์ขนาดเล็ก รัฐบาลจะจัดหาพนักงานภาครัฐเพื่อไปตรวจสอบและให้คำแนะนำผู้ประกอบการโรงฆ่าสัตว์ ในการนี้ เพื่อให้ผู้อ่านเห็นภาพ ผู้เขียนจึงขอหยิบยกกรณีโรงฆ่าสัตว์ Matsusaka Meat Public Corporation ที่ตั้งอยู่ในประเทศญี่ปุ่นมาเป็นตัวอย่งการจัดเก็บอาการฆ่าสัตว์ของต่างประเทศ

โรงฆ่าสัตว์ Matsusaka Meat Public Corporation

โรงฆ่าสัตว์ Matsusaka Meat Public Corporation (โรงฆ่าสัตว์ฯ) ตั้งขึ้นในเมืองมัตสึซากะ จังหวัดมิเอะ ประเทศญี่ปุ่นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๘ และเริ่มกิจการปี พ.ศ. ๒๕๒๐ ใช้งบประมาณ ๑,๓๐๐ ล้านบาท ทุนส่วนประกอบด้วยองค์กรจากจังหวัด อามะเอ และเมืองจำนวน ๑๙ องค์กร องค์กรจากสหกรณ์การเกษตรของประเทศญี่ปุ่น จำนวน ๑๓ องค์กร ผู้ประกอบการด้านเนื้อสัตว์จำนวน ๑๓ องค์กร และมีพนักงาน ๔๓ คน บทบาทหน้าที่ของโรงฆ่าสัตว์ฯ คือ การดำเนินการฆ่าสัตว์ การให้เข้าห้องเย็นเพื่อเก็บเนื้อสัตว์ การเก็บค่าธรรมเนียมต่าง ๆ และระบบที่ผู้บริโภคนั้นสามารถตรวจสอบได้ว่าเป็นเนื้อโคที่ได้รับการรับรองและผลิตจากโรงฆ่าสัตว์ฯ ซึ่งเนื้อจะมีชื่อว่า “เนื้อมัตสึซากะ” โดยเก็บค่าหนังสือรับรองฉบับละ ๒,๐๐๐ เยน (ประมาณ ๕๕๗ บาท) โรงฆ่าสัตว์ฯ มีรายได้จากการดำเนินกิจการ ๓๗๐ ล้านบาท (ประมาณ ๑๐๓ ล้านบาท) ต่อปี และมีค่าใช้จ่ายประมาณ ๔๔๐ ล้านบาท (ประมาณ ๑๒๒.๕ ล้านบาท) จากผลสรุปกิจการของโรงฆ่าสัตว์ฯ ซึ่งจะขาดทุนปีละ ๗๐ ล้านบาท (ประมาณ ๑๙.๕ ล้านบาท) จึงต้องรับเงินช่วยเหลือจากรัฐบาลท้องถิ่นปีละ ๗๐ ล้านบาท (ประมาณ ๑๙.๕ ล้านบาท)

ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการของโรงฆ่าสัตว์

ชนิดสัตว์	ค่าอากร การฆ่าสัตว์ (เยน/ตัว)	ค่าตรวจสอบ (เยน/ตัว)	ค่าธรรมเนียม การเข้าห้องเย็น **(เยน/ซาก*)
วัว	๑๕,๗๕๐ (๔,๓๘๖ บาท)	๘๐๐ (๒๒๒ บาท)	๒๑๐ (๕๘ บาท)
ม้า	๑๕,๗๕๐ (๔,๓๘๖ บาท)	๘๐๐ (๒๒๒ บาท)	๒๑๐ (๕๘ บาท)
สุกร	๑,๙๑๑ (๕๓๒ บาท)	๓๐๐ (๘๓ บาท)	๘๔ (๒๓ บาท)
พ่อ แม่ พันธุ์สุกร	๒,๘๗๗ (๘๐๑ บาท)	๓๐๐ (๘๓ บาท)	๘๔ (๒๓ บาท)
ลูกม้า	๖,๓๒๑ (๑,๗๖๐ บาท)	๑๐๐ (๒๗ บาท)	๘๔ (๒๓ บาท)
ลูกวัว	๖,๓๒๑ (๑,๗๖๐ บาท)	๑๐๐ (๒๗ บาท)	๘๔ (๒๓ บาท)

หมายเหตุ

* ๒ ซาก คือ ๑ ตัว

** ค่าธรรมเนียมเข้าห้องเย็น หากเก็บซากสัตว์ไว้นานเกินกว่าเวลาที่กำหนด เจ้าของสัตว์จะต้องเสียค่าธรรมเนียมเพิ่มเติม

ประโยชน์ของการจัดเก็บภาษีอากรการฆ่าสัตว์

ผู้บริโภคชาวไทยและชาวต่างชาติต่างก็ได้รับผลประโยชน์ในด้านการบริโภคเนื้อสัตว์ที่ผ่านการรับรองจากโรงฆ่าสัตว์ ทั้งนี้พระราชบัญญัติฯ ยังได้สร้างกระบวนการผลิตเนื้อสัตว์ภายในประเทศให้ถูกสุขอนามัย และมีมาตรฐานกระบวนการผลิตเดียวกัน ส่วนภาษีที่เป็นรายได้ของ อปท. ซึ่งจัดเก็บจากโรงฆ่าสัตว์ รายได้ส่วนนี้จะถูกนำไปใช้พัฒนาพื้นที่สาธารณะและทะนุบำรุงเศรษฐกิจของท้องถิ่นนั้น ๆ

กล่าวโดยสรุป

พระราชบัญญัติฯ ถูกสร้างขึ้นเพื่อควบคุมกระบวนการฆ่าสัตว์ภายในประเทศและการจำหน่ายเนื้อสัตว์ ซึ่งส่งผลให้เกิดมาตรฐานเดียวกันในกระบวนการผลิตเนื้อสัตว์ให้ถูกสุขอนามัย และเป็นที่ยอมรับของต่างประเทศ อย่างไรก็ตามด้วยสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป อาจต้องมีการพิจารณาการปรับปรุงเพิ่มเติมพระราชบัญญัติฯ เพื่อให้สอดคล้องกับสถานะปัจจุบัน เช่น การปรับปรุงกฎระเบียบและกระบวนการดำเนินงานในโรงฆ่าสัตว์ เป็นต้น

บรรณานุกรม

- พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๙
- ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดวันสำคัญและเวลาที่ต้องหยุดทำการฆ่าสัตว์ ลงวันที่ ๑๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๕
- นายอภิรักษ์ คงนุรัตน์ (๒๕๕๐) : นโยบายสาธารณะว่าด้วยโรงฆ่าสัตว์ : ศึกษากรณีผลกระทบของนโยบายพัฒนาโรงฆ่าสัตว์
- คอลัมน์ ถึงเวลากวาดบ้าน...จัดการโรงฆ่าสัตว์เถื่อน วันที่ ๒๒ มิถุนายน พ.ศ.๒๕๖๒ <https://www.prachachat.net>
- สืบค้นองค์การการค้าโลก

<https://www.pmtw.moc.go.th/wto>

Inside This Issue

โดย

นายสทธีร์ คล่องแคล่ว

นักศึกษาฝึกงาน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ธัญบุรี

* ผู้เขียนขอขอบคุณ *

นายฤทธิ์ ศยามานนท์

ผู้อำนวยการสำนักนโยบายภาษี

ร.ท.บรรพชัย พุทธิบัณฑิต

ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านพัฒนาโครงสร้างระบบภาษี

นายธนกฤต ฉัตรารณ

ผู้อำนวยการส่วนนโยบายภาษีท้องถิ่นและรายได้อื่น

นางสาวศิริญา วงษ์ทิพย์

เศรษฐกรชำนาญการ

สำหรับคำแนะนำ